

BAMS – 1st YEAR EXAMINATIONS; JUNE 2018
(SUB:- SANSKRIT; PAPER CODE: 11010103)

Time: 03:00 Hrs

Max Marks: 100

Instructions:

1. Write Roll No. on the Question Paper.
2. Candidates should ensure that they have been provided with the correct question paper. Complaints in this regard, if any, should be made within 15 minutes of the commencements of the exam. No complaints will be entertained thereafter;
3. Attempt all questions. All questions carry marks as noted against each question.
4. Draw the diagram wherever required

PART-I

Q.1 Long answer type questions:

(3x10=30)

- a) i) रोगारोग्य विज्ञानीयमध्याय व्याख्यां कुरु ।
ii) निद्राऽतियोगे वमनं हितं संशोधनानि च ।
लघनं रक्तमोक्षश्च मनोव्याकुलानि च ॥
- b) i) शरीरे क्षीणप्राणेऽपि वर्धते द्वाविमौ सदा ।
स्वभावं प्रकृतिं कृत्वा नखाकेशाविति स्थितिः ॥
ii) एकस्थानरतिर्नित्यमाहारे केवले रतः ।
वानस्पतत्यो नरः सत्वधर्मकामार्थवर्जितः ॥
- c) सप्रसंग व्याख्या करो
i) प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।
अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगस्य संभवः ॥
ii) पानीयं प्राणिनां प्राणां विश्वमेव च तन्मयम् ।
न हि तोयाद्विना वृत्तिः स्वस्थस्य व्याधितस्य वा ॥

Q.2 Short answer type questions:

- a) वरं बुद्धिर्न सा विद्या विद्याया बुद्धिरुत्तमा ।
बुद्धिहिना विनश्यन्ति , यथा ते सिंहकारका ॥
- b) अति लोभो न कर्तव्यो लोभं नैव परित्यजेत् ।
अतिलोभाऽभिभूतस्य चक्रं भ्रमति मस्तके ॥

(2x5=10)

Q.3 Very short answer type questions:

- a) सत्वकाय कः भेदा सन्ति ?
b) शौचं कः भेदा स्तः ॥
c) प्राणाः कः भवन्ति ?
d) कः वैद्यो निन्दितः भवति ॥
e) कति विधा निद्राः ? तन्नाशे च हेतवः के ?

(5x2=10)

PART-B

Q.4 Long answer type questions:

- a) अनुवाद करें
- i) मैं कल घर से घुमने पिता जी के साथ नहीं जाऊंगा ।
ii) पहाड़ों में हिमालय सबसे सुन्दर और ऊँचा है ।
iii) आयुर्वेद में चिकित्सा बहुत मुश्किल नहीं है ।
iv) हमारे घर के पास ही मन्दिर है ।
v) गोपाल तुम्हारा भाई पढ़ने कालेज कब आया था ।
- b) शब्द रूप -
- i) प्रश्न (प्रथम विभक्ति)
ii) गुरु (तृतीय विभक्ति)
iii) पितृ (पंचमी विभक्ति)
iv) गृह (सप्तमी विभक्ति)
v) अस्मद् (षष्ठी विभक्ति)

(3x10=30)

c) धातु रूप)

- i) कूर्द (लट् लकार उत्तम पुरुष)
ii) क्रन्द (लोट् लकार मध्यम पुरुष)
iii) चुर (लृट् लकार मध्यम पुरुष)
iv) चिन्त (लङ्ग लकार प्रथम पुरुष)
v) भ्रम (विधि लिङ्ग लकार प्रथम पुरुष)

Q.5 Short answer type questions:

(2x5=10)

- a) सूत्र सहित संधि करे
- i) प्रत्येकं
ii) अब्जं
iii) बालः + चलति
iv) मृगाङ्क
v) महा + औषधम् ।

- b) धातु रूप स्पष्टं कुरु ।
- i) स्पृश (लट् लकार मध्यं पुरुष)
ii) प्रच्छ (लोट् लकार प्रथम पुरुष)
iii) दृश (लङ्ग लकार मध्यं पुरुष)
iv) त्यज (विधि लिङ्ग लकार उत्तम पुरुष)
v) कृ (लृट् लकार प्रथम पुरुष)

Q.6 Very short answer type questions:

(5 X 2= 10)

- a) स्वरीत सूत्राणि स्पष्टं कुरु ।
b) लोप सूत्रं स्पष्टं कुरु ।
c) महेश्वर सूत्राणि स्पष्टं कुरु ।
d) सङ्ख्या लिखे - 16 , 45 , 75 , 95 ।
e) कारकानुसार वाक्य - क्रुद्ध , भय , ।
